

ಗಜಶಿಲಾಪುರದ ಐತಿಹ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು

ಮನೋಹರ್ ಎಂ.*

*ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಸ. ಪ್ರ. ದ. ಕಾಲೇಜು, ಮಾಲೂರು, ಕೋಲಾರ.

ಸಾರಾಂಶ: (Abstract)

ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕುರಿತ ಚಿಂತನೆ ಬಹಳ ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಮಾನವನ ಉಗಮದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿತ್ಯ ಚಲನಶೀಲವಾದುದು. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನವು ಪೂರ್ಣತೆ ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನವು ವಿಶಾಲ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಉಳಿದು ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಇಂದು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಆನೇಕಲ್ ತಾಲ್ಲೂಕು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿದ್ದು ನಗರ ಜೀವನದಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದಿದ್ದರು. ಈಗಲೂ ಆನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕವಲುಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆನೇಕಲ್ ತಾಲ್ಲೂಕು ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ವಿವಿಧ ಜಾತಿ-ಜನಾಂಗ, ಭಾಷೆ, ಉಪಭಾಷೆ, ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇಂತಹ ಒಂದು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ನಗರಕ್ಕೆ ಮೂಲಾಧಾರಗಳು, ಕೃಷಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಜಾನಪದ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯ ಸ್ಥಳಗಳು, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಶಾಸನಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವ ಒಂದು ಪ್ರಯತ್ನವೇ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಮುಖ್ಯಪದಗಳು (Keywords) ಗಜಶಿಲಾಪುರ, ಐತಿಹ್ಯಗಳು, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು, ಆನೇಕಲ್.

ಪೀಠಿಕೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಐದು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಆನೇಕಲ್ ತಾಲ್ಲೂಕು ಸಹ ಒಂದು. ಇದು ನಗರದಿಂದ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದು ನಿಸರ್ಗ ರಮಣೀಯ ಹಾಗೂ ಅಚ್ಚಕನ್ನಡ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಪೂರ್ವ ಗಡಿ ತಾಲ್ಲೂಕಾಗಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಆನೇಕಲ್ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಶ.ನಾಲ್ಕನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಗಂಗರು, ಚೋಳರು, ಹೊಯ್ಸಳರು, ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರು, ಮೈಸೂರು ಅರಸರು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿ ಭವ್ಯವಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆನೇಕಲ್ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದ ಸುಗುಟೂರು

Please cite this article as: ಮನೋಹರ್ ಎಂ. (2023). ಗಜಶಿಲಾಪುರದ ಐತಿಹ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು. ಪ್ರತಿಬಿಂಬ: ಮಲ್ಟಿಡಿಸಿಪ್ಲಿನರಿ ಕನ್ನಡ ರಿಸರ್ಚ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಐಐಎಂಆರ್‌ಡಿ, 5(1). ಪು.ಸಂ. 76-80.

ಪಾಳೇಗಾರರ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರವಾಗಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳ ಅನೇಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು, ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳು ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜವಂಶಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆಗೊಳಪಟ್ಟು ಸಾಕಷ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿರುವುದು ಆನೇಕಲ್ ತಾಲೂಕಿನ ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ್ಯ ರಚನೆಯಾದಾಗ ಆನೇಕಲ್ ತಾಲೂಕು ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತು.

ರಾಗಿಯ ಕಣಜವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿರುವ ಆನೇಕಲ್ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ರೈತರ ಮುಖ್ಯ ಕಸುಬುಗಳೆಂದರೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ವ್ಯವಸಾಯ. ಕೃಷಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಪಶುಪಾಲನೆ, ಹೈನುಗಾರಿಕೆ, ರೇಷ್ಮೆ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ತರಕಾರಿ, ಸೊಪ್ಪು ಬೆಳೆಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಆರ್ಥಿಕ ಮೂಲಗಳಾಗಿವೆ. ಕುರಿ, ಕೋಳಿ, ಹಂದಿ, ಜೇನುಸಾಕಾಣಿಯನ್ನು ಉಪಕಸುಬುಗಳಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆನೇಕಲ್ ತಾಲೂಕಿನ ಅರ್ಧ ಗಡಿಭಾಗ ನೆರೆಯ ತಮಿಳುನಾಡು ರಾಜ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಭಾಗದ ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳ ಜನರಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಗೊಂದಲಗಳು ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಇದುವರೆಗೂ ಯಾವುದೇ ಗಡಿ, ಭಾಷೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣ ಗಂಗರ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಹಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಕನ್ನಡವೇ ಆಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಆನೇಕಲ್ ತಾಲೂಕು ಕಂದಾಯ ಆಡಳಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದು, ಪೊಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯು ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜಿಲ್ಲೆ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯು ಬೆಂಗಳೂರು ದಕ್ಷಿಣ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿದೆ.

ಆನೇಕಲ್ ತಾಲೂಕಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರ

ಆನೇಕಲ್ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಪ್ರಮುಖ ಪಟ್ಟಣವಾಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ 35 ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಆನೇಕಲ್ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಗಡಿಯಿಂದ ಕೇವಲ 5 ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಆನೇಕಲ್ ತಾಲೂಕು 530 ಚದರ ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ತಾಲೂಕು 12⁰ ಮತ್ತು 42⁰ ಉತ್ತರ ರೇಖಾಂಶ ಹಾಗೂ 77⁰ ಮತ್ತು 43⁰ ಪೂರ್ವ ರೇಖಾಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಆನೇಕಲ್ ತಾಲೂಕು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹೊಸೂರು ತಾಲೂಕು, ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಹೊಸಕೋಟೆ, ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಡೆಂಕಣಿಕೋಟೆ, ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಕನಕಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಗಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಣಿವೆಗಳಿವೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಿಂದ, ಕಾನನಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದೆ. ಇದು ನದಿಯ ಜಲಾನಯನ ಕಣಿವೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದು, ಪೆನ್ನಾರ್ ನದಿ ಜಲಾನಯನ ಭೂಮಿಗೆ ಸೇರಿದೆ. ತಾಲೂಕಿನ ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಪಿನಾಕಿನಿ ನದಿಯು ಮುಗಳೂರು ಬಳಿ ಗಡಿರೇಖೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿದು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಹೊಸೂರು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಮುಖಿ ನದಿಯು ಹರಿದು ಕನಕಪುರ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಕಾವತಿ ನದಿಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ.

ಆನೇಕಲ್ ತಾಲೂಕು ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟದಿಂದ 2064 ರಿಂದ 3118 ಅಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದೆ. ಉತ್ತಮ ಹವಾಗುಣ ಹೊಂದಿದ್ದು ಗರಿಷ್ಠ 33⁰ ಸೆಲ್ಸಿಯಸ್ ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಠ 15⁰ ಸೆಲ್ಸಿಯಸ್ ತಾಪಮಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ತಾಲೂಕಿನ ಬಹುಭಾಗ ಒಣಪ್ರದೇಶದ ವಲಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದು, ತಾಲೂಕಿನ ಸರಾಸರಿ ಮಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣ 814 ಮಿಲಿ ಮೀಟರ್ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆನೇಕಲ್ ತಾಲೂಕಿನ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ 54,518 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶವಿದ್ದು 30,000 ಬಿತ್ತನೆ ಪ್ರದೇಶ 1,000 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಬೀಳುಭೂಮಿ, 400 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶ, ಸುಮಾರು 20,000 ಸಾಗುವಳಿ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಮರಳು ಮಿಶ್ರಣದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಆನೇಕಲ್ ತಾಲೂಕಿನ ಇತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಆನೇಕಲ್ ತಾಲೂಕಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಶಿಲಾಯುಗದವರೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆನೇಕಲ್ ಬಳಿ ಇರುವ ಕಾಳನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ ಹಾಗೂ ಹಿಂದಿನ ಚೂಡಸಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗರೀಕತೆಯ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಶ.800ರ ಶ್ರೀಪುರುಷನ ಶಾಸನವೊಂದು ಆನೇಕಲ್ ಬಳಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವುದು ಇದರ ಇತಿಹಾಸ ಗಂಗರ ಕಾಲದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗಂಗರ ನಂತರ ಚೋಳರು, ಹೊಯ್ಸಳರು, ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಆನೇಕಲ್ ಭೂಭಾಗ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಕುರುಹುಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ತಾಲೂಕಿನ ಇತಿಹಾಸ 2000 ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಳೆಯದು ಆಗಲೇ ಇಲ್ಲಿ ಜನ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಆನೇಕಲ್ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕಿರುವ ಚಿಕ್ಕಕೆರೆ ಬಳಿಯ ಬೂದಿಹೊಲ ಹಿಂದಿನ ನಾಗರೀಕತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ದೊರೆತಂತಹ ಮಡಿಕೆ ಚೂರುಗಳು, ಕತ್ತಿ, ಗುರಾಣಿ ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಇಲಾಖೆ, ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧಕರು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಆಳವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದರೆ ತಾಲೂಕಿನ ಇತಿಹಾಸದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಾರೆ..

ಆನೇಕಲ್ ಪದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ

ಆನೇಕಲ್ ಸ್ಥಳನಾಮದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಖರವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಶಾಸನಗಳು ಅಥವಾ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಲಿ ದೊರಕಿಲ್ಲ. ಆನೇಕಲ್ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಹೇಗೆ ಬಂತು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ನಿಖರ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅನೇಕ ದಂತಕಥೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆನೆಯ ಆಕಾರದ ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಗಳು ಇದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಆನೆಯ ಕಲ್ಲು, ಆನೇಕಲ್ಲು ಎಂದು ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು ತಜ್ಞರು ಊಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಆಲಿಕಲ್ಲುಗಳು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಈ ಆಲಿಕಲ್ಲುಗಳು ಕರಗಲು ಬಹಳ ಸಮಯ ಹಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಆಲಿಕಲ್ಲು, ಆನೇಕಲ್ಲು ಎಂದಾಗಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಊಹೆಯೂ ಇದೆ. ಶಾಪದಿಂದ ಆನೆಯೊಂದು ಕಲ್ಲಾಗಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಸಹ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗಜ ಶಿಲಾಪುರ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣಗೊಂಡು ಗಜ-ಆನೆ, ಶಿಲಾ-ಕಲ್ಲು, ಪುರ-ಪಟ್ಟಣ ಆನೇಕಲ್ ಪಟ್ಟಣ ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಜನ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಆನೇಕಲ್ ತಾಲೂಕಿನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಳಗಳು

ಆನೇಕಲ್ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಪೌರಾಣಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಐತಿಹ್ಯವುಳ್ಳ ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳು ಪ್ರವಾಸಿ ಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇದಾಗಿದೆ.

1. ಮುಗಳೂರು ಶ್ರೀ ಬ್ಯಾಟರಾಯಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ

ಈ ಗ್ರಾಮದ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಪಿನಾಕಿನಿ ನದಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದು, ನದಿ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಬ್ಯಾಟರಾಯಸ್ವಾಮಿ ಗುಡಿಯಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ದನಗಳ ಜಾತ್ರೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ ಕಡೆಯಿಂದ ಭಕ್ತರು ಬಂದು ದೇವರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ಬ್ಯಾಟರಾಯಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ಪತ್ನಿ ಪದ್ಮಾವತಿ ಜೊತೆ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಬಂದು ಪಿನಾಕಿನಿ ನದಿ ತಟದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವರು ಎಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ.

2. ನಾರಾಯಣ ಘಟ್ಟ

ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನಾರಾಯಣಘಡ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಆದಿನಾರಾಯಣ ಆವಾಸಸ್ಥಾನ ಎಂದು ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ನಾರಾಯಣಘಟ್ಟ ಆದಿಘಟ್ಟ, ಬನ್ನೇರುಘಟ್ಟ ಮಧ್ಯಘಟ್ಟ, ಚುಂಚನಗಟ್ಟ ಅಂತ್ಯ ಘಟ್ಟ ಈ ಮೂರು ಒಂದೇ ದೇವರನ್ನು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಾಲಿ, ಸುಮಾಲಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ನಂತರ ವಿಷ್ಣು ಪತ್ನಿ ಸಮೇತ ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ.

3. ಮಾಸ್ತೇನಹಳ್ಳಿ

ಇದೊಂದು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಪ್ರತೀಕದ ಸ್ಥಳ. ವೀರಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲಪುರುಷ. ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರಕ ಮತ್ತು ಶಿವನ ಪಂಚಗೋತ್ರ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಒಬ್ಬ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ ತನ್ನದೇ ಆದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಂಪರೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ರಾಜಾಪುರ ಮಠ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿದೆ.

4. ಬನ್ನೇರು ಘಟ್ಟ

ಇದೊಂದು ಪ್ರವಾಸಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಥಳ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಚಂಪಕಧಾಮ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ ಕ್ರಿ.ಶ.1257ರಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳರ ಅಧೀನವಾಗಿತ್ತು. ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣ ಎಂಬ ಮಹಾಶಯಿ ಚಂಪಕಾಳು ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಚಂಪಕಧಾಮಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ.1200ರಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಕೇಶವ ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸ್ಥಳ ಕೆಂಪು ಹೆಂಚು ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ.

5. ಹುಸ್ಕೂರು

ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಹುಸ್ಕೂರು ವಾರ್ಷಿಕ ಜಾತ್ರೆ ಈಗಲೂ ಸಹ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಮದ್ದೂರಮ್ಮ ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಗ್ರಾಮಗಳ ರಥ ಅಥವಾ ತೇರುಗಳು ಏಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಐದು ದಿನಗಳ ಕಾಲ

ಸೇರಿ ದೊಡ್ಡ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೈದರಾಲಿ, ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನ್ ಆಗಾಗ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಈ ದೇವಿಯ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

6. ರಾಜಾಪುರ ಮಠ

ಇದೊಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ವೀರಶೈವ ಕೇಂದ್ರ. ಈ ಮಠ ತನ್ನದೇ ಆದ ಭವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ನೆರೆಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ಭಕ್ತರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಮಠದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ರುಕ್ಮಿಂಗ ಚರಿತೆ ಬರೆದ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಕವಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿದ್ದನಂತೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

7. ಸುವರ್ಣ ಮುಖಿ

ಬನ್ನೇರುಘಟ್ಟ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರ ಸುವರ್ಣಮುಖಿ. ಇದುವರೆಗೂ ಇಲ್ಲಿ ನೀರು ಬತ್ತಿ ಹೋದ ನಿದರ್ಶನಗಳಿಲ್ಲ. ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ವನವಾಸದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದಳು ಎಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು ವನವಾಸ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ನೀರಿಗಾಗಿ ದಾಹವಾದಾಗ ಅರ್ಜುನ ತನ್ನ ಬಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಾಗ ಚಿಮ್ಮಿದ ನೀರು ಈ ಸುವರ್ಣಮುಖಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಹಲವಾರು ಕಾಯಿಲೆಗಳು ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ.

8. ಮುತ್ತಾಲ ಮಡುವು

ಆನೇಕಲ್‌ನಿಂದ ಮೂರು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಇದು 300 ಅಡಿಗಳ ಎತ್ತರದಿಂದ ಬೀಳುವ ನೀರು ಧುಮುಕಿ ಮುತ್ತಿನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿನ ಮಡು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ನೀರು ಹರಿದು ಅರ್ಕಾವತಿ ನದಿಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರೇಮಿಗಳಿಗೆ ಇದೊಂದು ಸುಂದರ ಕಣಿವೆ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ವಿಜಯ್ ಕುಮಾರ್. (2004). ಆನೇಕಲ್ ತಾಲೂಕು ದರ್ಶನ, ಗೀತಾಲಯ ಪ್ರಕಾಶನ) ಬೆಂಗಳೂರು.
- ದೇವರ ಕೊಂಡರೆಡ್ಡಿ. (1990). ಆನೇಕಲ್ ಇತಿಹಾಸ, (ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸ ಅಕಾಡೆಮಿ) ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಮುನಿರಾಜು ಜಿ.ಎಂ.ಆರ್. (2015). ಆನೇಕಲ್ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳು, (ಆನೇಕಲ್ ಪ್ರೆಸ್) ಬೆಂಗಳೂರು.